

POLITIET

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Politidirektoratet

Deres referanse:
20/3974

Vår referanse:
20/106324 - 34

Dato:
13.11.2020

Politidirektoratets hørings svar - Høring om forslag til endringer i straffeprosessloven og straffeloven (overprøving av saksstyrende avgjørelser ved anke mv.)

Justis- og beredskapsdepartementet sendte den 27. august 2020 på høring forslag om enkelte endringer i straffeprosessloven og straffeloven. Høringsfristen er 13. november 2020.

Forslagene har sin bakgrunn i mottatte innspill i forbindelse med høringen og oppfølgingen av Straffeprosessutvalgets NOU 2016:24 Ny Straffeprosesslov. Departementet har på bakgrunn av innspillene vurdert om det er grunn til å revidere straffeprosesslovens regler om overprøving av saksstyrende avgjørelser, og videre om det bør stilles lempeligere krav til siktedes tilståelse etter straffeprosessloven § 248. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det bør åpnes for forhåndsfastsetting av bistandsadvokatoppdraget og forsvareroppdraget til et bestemt antall timer. Videre foreslår departementet å unnta frihetsberøvelse og mishandling i nære relasjoner fra kravet om dobbel straffbarhet i straffeloven § 5.

Politidirektoratet har forelagt høringen for samtlige politidistrikt, Kripes, ØKOKRIM og Politihøgskolen. Direktoratet har mottatt høringsinnspill fra Sør-Øst-, Øst-, Nordland-, og Oslo politidistrikt, samt Politihøgskolen. Nordland politidistrikt og Politihøgskolen støtter forslagene, men har ikke kommet med ytterligere kommentarer. Sør-Øst politidistrikt, Øst politidistrikt og Oslo politidistrikt har kommentert forslagene i høringsnotatet og deres høringsinnspill følger vedlagt.

Hørings svaret vårt benytter det samme punktvis oppsettet som i høringsnotatet.

2. Begrenset overprøving av saksstyrende avgjørelser ved anke

Straffeprosessutvalget har i NOU 2016:24 Ny Straffeprosesslov foreslått nye ankeregler. Departementet viser i høringsnotatet til at enkelte høringsinstanser har uttalt at lovutkastet til ny straffeprosesslov ikke går langt nok i å begrense adgangen til å anke over saksbehandlingsavgjørelse. Det vises særlig til innspill fra Dommerforeningen, Riksadvokaten og enkelte lagmannsretter og statsadvokatembeter som har fremhevet dette poenget, samt at

Politidirektoratet

Post: Postboks 2090 Vika, 0125 Oslo
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Tlf: (+47) 23 36 41 00

Org. nr: 982531950
www.politiet.no

det er rettet kritikk mot utformingen av lovutkastets § 37-2 første ledd. Reglene i tvisteloven har av flere blitt trukket frem som mulig forbilde for tilsvarende regler i straffeprosessloven.

Departementet foreslår å oppheve nåværende unntak i straffeprosessloven § 377 og erstatte det med en regel etter mønster av tvisteloven § 29-3 annet ledd, men slik at regelen i straffeprosessloven gis anvendelse for både beslutninger og kjennelser. Tilsvarende endring foreslås gjort i straffeprosessloven § 315. Departementet foreslår ikke at det i straffeprosessloven skal inntas en tilsvarende regel som i tvisteloven § 29-3 tredje ledd om overprøving av beslutninger, men ber om høringsinstansenes syn på spørsmålet.

Politidirektoratet støtter forslaget om å innføre en regel i straffeprosessloven etter mønster av tvisteloven § 29-3 annet ledd. De samme hensynene som ligger bak bestemmelsen i tvisteloven, synes å gjøre seg gjeldende i straffeprosessen.

I høringsnotatet vises det til at mange avgjørelser om saksbehandlingen eller bevisføringen beror på skjønnsmessige vurderinger knyttet til hva som er forsvarlig saksbehandling eller tilstrekkelig bevisføring. Departementet påpeker at dersom slike avgjørelser kan prøves fullt ut ved anke, er det risiko for at underinstansen blir for tilbakeholden og forsiktig i saksstyringen i frykt for at avgjørelsen eller dommen blir opphevet. Departementet trekker også frem hensynet om at ankeinstansen ikke fullt ut har samme grunnlag for sin avgjørelse som den underordnede rett, og viser til Tvistemålsutvalgets betraktninger om dette i NOU 2001:32 B side 769 om at: *"[d]en rett som treffer avgjørelsen i første instans, vil gjennom den aktive saksforberedelse som skal drives, få en nærhet og innsikt i saken som gjør at den normalt vil ha et bedre grunnlag for å avgjøre saksbehandlingsspørsmål av denne type enn det ankeinstansen vil få."*

Etter departementets syn har dette også gyldighet for straffeprosessen og departementet mener det er et spørsmål om straffeprosessloven § 377, om at avgjørelser kan være uangripelige *"etter sin art"*, går langt nok i å ivareta de sentrale hensyn. Departementet vurderer uttrykket *"etter sin art"* som lite informativt og misvisende når det gjelder adgangen til overprøving. I høringsnotatet vises det til at tilsvarende unntak for avgjørelser som *"etter sin art"* var unntatt fra anke, tidligere fremgikk av tvistemålsloven §§ 396, jf. 355 tredje ledd, men at unntaket ikke ble opprettholdt i tvisteloven § 29-3. Tvistemålsutvalget påpekte at uttrykket *"etter sin art... er uangripelige"* i seg selv er uten reelt innhold, og i høringsnotatet fremheves at utvalgets kritikk nok har tilsvarende gyldighet for straffeprosessloven. Direktoratet er enig i dette og slutter seg til departementets vurderinger på dette punktet.

Politidirektoratet er enig i at regelen i tvisteloven § 29-3 annet ledd er velegnet til å tjene som mønster for en regel om begrenset overprøving av saksstyrende avgjørelser i straffeprosessen. På samme måte som etter tvistemålsloven er det i straffeprosessloven naturlig å tolke kategorien *"etter sin art ... uangripelig"* slik at det kun er de skjønnsmessige sidene ved avgjørelsen som ikke kan angripes. Direktoratet er enig i at en parallell regel om begrenset overprøving i straffeprosessloven antas å ville gi en mer presis og informativ avgrensning av anvendelsesområdet, og at en fordel med regelen vil være at den åpner for at rettens hensiktsmessighets- og forsvarlighetsskjønn i en viss utstrekning kan overprøves av ankeinstansen, men slik at det er en relativt høy terskel for overprøving.

Borgarting lagmannsrett har i sitt hørings svar til NOU 2016:24 fremholdt at forsvarlighets- og rimelighetskontrollen i en parallell bestemmelse i straffeprosessloven antakelig bør være mer inngående enn etter tvisteloven, og viser til at tiltaltes rettssikkerhetsgarantier må ivaretas i

straffeprosessen. Etter tvisteloven § 29-3 andre ledd skal ankeinstansen foreta en forsvarlighets- og rimelighetskontroll. Når det gjelder straffeprosessen vil Politidirektoratet understreke viktigheten av at det ved en eventuell lovendring i tillegg tas hensyn til at tiltaltes rettssikkerhetsgarantier ivaretas.

Politidirektoratet tiltrer departementets forslag om å oppheve det nåværende unntaket i straffeprosessloven § 377 og erstatte det med en regel etter mønster av tvisteloven § 29-3 annet ledd, men slik at regelen gis anvendelse for både beslutninger og kjennelser. De aller fleste avgjørelser som etter gjeldende rett er omfattet av kategorien "*etter sin art... er uangrikelig*", antas å ville bli fanget opp av den foreslåtte lovbestemmelsen. Direktoratet tiltrer også departementets forslag til endring i straffeprosessloven § 315.

Hva gjelder spørsmålet om det bør inntas en regel i straffeprosessloven som svarer til tredje ledd i tvisteloven § 29-3, er Politidirektoratet enig med departementets vurdering om at en slik regel ikke bør inntas.

3. Krav om skylderkjennelse ved forenklet pådømmelse av overtredelser som kun kvalifiserer til bot

Departementet foreslår å innta en regel om skylderkjennelse for overtredelser som utelukkende kvalifiserer til bot i ny bokstav d i straffeprosessloven § 248 første ledd. Departementet har oppstilt to alternative forslag til hvordan dette kan formuleres og ber om høringsinstansenes syn på hvilket alternativ som foretrekkes. Departementet ber også om høringsinstansenes syn på om det bør inntas et strafferammekrav.

Politidirektoratet har mottatt høringsinnspill fra Sør-Øst politidistrikt, Øst politidistrikt og Oslo politidistrikt, som alle støtter departementets forslag om å innta en ny regel om skylderkjennelse for overtredelser som utelukkende kvalifiserer til bot.

Sør-Øst politidistrikt fremhever i sitt innspill at de ikke kan se at det foreligger avgjørende motforestillinger mot en slik løsning. Distriktet påpeker at vilkårene om at pådømmelse ikke må være "ubetenkelig" og kravet om at skylderkjennelse må "støttes av de øvrige opplysningene" vil utgjøre en skranke for pådømmelsen, og i tilstrekkelig grad ivareta hensynet til siktedes rettssikkerhet.

Oslo politidistrikt fremhever at forslaget antakelig vil medføre betydelige besparelser både til forberedelse og gjennomføring av en hovedforhandling og at utvidelsen videre vil medføre at flere saker kan pådømmes samtidig. Aktørene, herunder tiltalte, slipper å møte i retten flere ganger med den belastning dette medfører. I praksis vil det også føre til at påtalemyndigheten i langt mindre grad tilskjærer saker, enten i forkant av et rettsmøte - for eksempel fordi ett eller flere forhold ikke er uforbeholdent erkjent, men er av mindre betydning - eller etter at deler av saken er pådømt og enkeltsaker returnert.

Øst politidistrikt støtter også forslaget, men poengterer at den foreslåtte bestemmelsen *kan* medføre at påtalemyndigheten og tingrettene tilpasser straffeforslaget og straffeutmålingen i den konkrete sak for at bestemmelsen skal komme til anvendelse. Straffeutmåling er ikke matematikk, og det vil ikke alltid være åpenbart om et forhold "utelukkende kvalifiserer til bot" eller en strengere reaksjon.

Politidirektoratet støtter etter dette forslaget. Ved den foreslåtte løsningen realiseres en ressursbesparelse ved at politi og påtalemyndigheten ikke må kontaktes, og at det i ettertid ikke må utstedes forelegg for det forhold der det ikke forelå en uforbeholden tilståelse.

Uansett skal den samlede straff for siktede bli den samme som følge av prinsippet i straffeloven § 64 første ledd. Flere forhold vil etter lovendringen også trolig bli pådømt under ett fordi påtalemyndigheten ikke får saker i retur, og henlegger enkeltforhold eller utsteder forelegg. Forelegg utstedt av påtalemyndigheten skal også administreres av politiets sakskontorer etter utstedelsen, og også denne ressursbruk spares om forslaget vedtas.

Når det gjelder spørsmålet om det bør inntas et strafferammekrav for anvendelsesområdet for regelen, er Politidirektoratet enig i at skylderkjennelsesregelen kun kommer til anvendelse når siktelsen gjelder et lovbrudd med strafferamme på 2 år eller lavere. Det vises også til Sør-Øst politidistrikt som ikke har noen sterke innvendinger mot en slik løsning, og uttaler at et slikt strafferammekravet vil kunne fange opp de tilfeller hvor det i dag er aktuelt å reagere med bot.

4. Forhåndsfastsettelse av bistandsadvokatoppdraget til et bestemt antall timer

Som del av departementets arbeid for en mer effektiv bistandsadvokatordning foreslås det å gjøre endringer som kan bidra til å redusere utgiftene til bistandsadvokat uten at rettighetene til fornærmede og etterlatte svekkes.

Departementet foreslår derfor en forhåndsfastsettelse av bistandsadvokatoppdraget til et bestemt antall timer. Forutsetningen skal fortsatt være at interessene til fornærmede og etterlatte blir tilstrekkelig ivaretatt, noe som i alle tilfeller må være styrende for rettens vurdering av om oppdraget skal begrenses og eventuelt i hvilken utstrekning. Departementet understreker at rettens beslutning om en timebegrensning bør treffes etter en dialog med bistandsadvokaten og påtalemyndigheten om behovet for bistand og tilstedeværelse.

Sør-Øst politidistrikt er enig i at det bør gis anledning til å fastsette bistandsadvokatoppdraget til et bestemt antall timer. Deres erfaring er at bistandsadvokatoppdraget løses svært ulikt, og distriktet mener at en forhåndsfastsettelse av antall timer kan bidra til en mer enhetlig utøvelse av rollen. Distriktet støtter behovet for fleksibilitet, slik at timeantallet kan utvides dersom det er behov for det. Distriktet understreker videre at det må etableres praktiske rutiner for hvordan slik fastsetting skal skje. Fra politiets side er det særlig av hensyn til fremdriften i etterforskningen behov for rask oppnevning av bistandsadvokat. Særlig trekkes frem frister for gjennomføring av tilrettelagte avhør av barn. Sør-Øst politidistrikt foreslår også at det kan være grunn til å utarbeide et standard timeantall innenfor visse typer oppdrag før tiltale i saken foreligger, og viser til at det kan være tidkrevende for bistandsadvokaten å redegjøre for behovet i hver enkelt sak i forbindelse med oppnevningen. En lengre saksbehandling i forbindelse med oppnevning kan også påvirke fremdriften i etterforskningen i den enkelte sak. En standard, men med mulighet for utvidelse der det er nødvendig, vil også kunne bidra til mer enhetlig praksis.

Politidirektoratet er enig i uttalelsene fra Sør-Øst politidistrikt. Det vises også til evalueringen av bistandsadvokatordningen (2019)¹ hvor en gjennomgikk aktivitetene som bistandsadvokaten faktisk gjør som element i en resultatkjede. Av hensyn til politiets ettforskning må den forslåtte ordning sikre at bistandsadvokaten kan delta der det er behov for å bistå fornærmede og etterlatte.

5. Forhåndsfastsettelse av forsvareroppgdraget til et bestemt antall timer

Departementet foreslår at det ved oppnevning av forsvarer etter straffeprosessloven § 100 annet ledd, kan være hensiktsmessig at retten gis hjemmel til å forhåndsfastsette forsvareroppgdraget til et bestemt antall timer. I likhet med det som gjelder for bistandsadvokater, mener departementet at en slik regel kan være hensiktsmessig. Forslaget går ut på å innta en hjemmel om forhåndsfastsettelse i straffeprosessloven § 100 annet ledd, som et nytt tredje og fjerde punktum.

Sør-Øst politidistrikt har også kommentert dette forslaget, og er enig i at det bør gis anledning til å fastsette forsvareroppgdraget til et bestemt antall timer. I høringsinnspillet fremheves behovet for fleksibilitet, slik at timeantallet kan utvides dersom det er behov for det. Videre påpeker distriktet at det er noe større grunn til å vise varsomhet med å sette begrensninger i antall timer for forsvarer av hensyn til siktedes rettssikkerhet. Distriktet ser at enkelte siktede kan ha svært stort behov for oppfølging av forsvarer selv om straffesaken i seg selv ikke tilsier dette, og det vises spesielt til unge lovbyrtere eller andre siktede med spesielle behov og/eller utfordringer.

Politidirektoratet støtter uttalelsene fra Sør-Øst politidistrikt med de begrensninger som der fremkommer. For øvrig er vi enig i departementets forslag med de begrunnelser som er gitt.

6. Unntak fra kravet om dobbel straffbarhet ved mishandling i nære relasjoner

Departementet foreslår å gjøre unntak for kravet om dobbel straffbarhet i straffeloven § 5 andre ledd for frihetsberøvelse etter straffeloven § 254 og mishandling i nære relasjoner i straffeloven §§ 282 og 283. Forslaget har blant annet bakgrunn i anmodningsvedtak fra Stortinget.

Politidirektoratet tiltrer forslaget om å unnta frihetsberøvelse (straffeloven § 254) og mishandling i nære relasjoner (straffeloven §§ 282 og 283) fra kravet om dobbel straffbarhet i straffeloven § 5 og mener dette vil være en praktisk viktig utvidelse av bestemmelsen. Sør-Øst og Øst politidistrikt støtter også forslaget. Det er tid og ressurskrevende å innhente informasjon om andre lands lovverk, og det kan være krevende å føre bevis om dobbel straffbarhet i retten. En lovendring antas å styrke fornærmedes rettssikkerhet, og direktoratet kan ikke se at det foreligger tungtveiende hensyn mot forslaget når partene er hjemmehørende i Norge.

Politidirektoratet er videre enig med departementet i at det bør gjøres unntak for handlinger begått i utlandet før utlendingen hadde noen tilknytning til Norge, og slutter seg til

¹ Evalueringsrapport avgitt til Justis- og beredskapsdepartementet i 2019: "Evaluering av bistandsadvokatordningen" utført av Oxford Research og Menon Economics, på oppdrag fra departementet.

departementets begrunnelse i høringsnotatets punkt 6.3 og forslaget om å gjøre unntak i straffeloven § 5 annet ledd i saker om §§ 254 og 282-283.

Øst politidistrikt er derimot uenig med departementets begrunnelse når det gjelder forslaget om å gjøre unntak fra bestemmelsens annet ledd. Vi viser her til distriktets innspill som ligger vedlagt.

Med hilsen

Olav Kjetil Moe
Fung. seksjonssjef

Anette Trondsen
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høringsinnspill - forslag til endringer i straffeprosessloven og straffeloven (overprøving av saksstyrende avgjørelser ved anke mv)

Høringsinnspill - forslag til endringer i straffeprosessloven og straffeloven (overprøving av saksstyrende avgjørelser ved anke mv)

201030 - høring endringer straffeprosess, saksstyrende mm

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Sør-Øst politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

20/106324 - 28

01.11.2020

Høring - Endringer i straffeprosessloven og straffeloven - overprøving av saksstyrende avgjørelser ved anke mv ekstern foreleggelse**I. Innledning**

Det vises til høringsbrev av 27. august 2020 fra Justis- og beredskaps departementet (Endringer i straffeprosessloven og straffeloven-overprøving av saksstyrende avgjørelser ved anke) samt direktoratets brev 7. september 2020 med anmodning om at eventuelle høringsinnspill sendes direktoratet innen 30. oktober 2020. Etter avtale med rådgiver Anette Trondsen er Sør-Øst gitt fristutsettelse frem til tirsdag 3. november 2020 med å avgi innspill.

Sør-Øst politidistrikt avgir med dette høringsuttalelse.

2. Krav om skylderkjennelse ved forenklet pådømmelse av overtredelser som kun kvalifiserer til bot

Departementet foreslår å stille lempeligere krav til siktedes tilståelse for pådømmelse etter straffeprosessloven § 248, slik at det skal være tilstrekkelig med siktedes skylderkjennelse der forholdet kvalifiserer til kun bot. Saker som omfattes av departementets forslag avgjøres i dag som oftest med en prosessøkonomisk påtaleunntatelse eventuelt henlegges forholdet.

Sør-Øst politidistrikt støtter departementet sitt forslag og kan ikke se at det foreligger avgjørende motforestillinger mot en slik løsning. Vilkårene om at pådømmelse ikke må være "ubetenkelig" og kravet om at skylderkjennelsen må "støttes av de øvrige opplysningene" vil utgjøre en skranke for pådømmelse og i tilstrekkelig grad ivareta hensynet til siktedes rettsikkerhet. Som departementet påpeker er det i dag anledning til å vedta straffeskyld i foreleggs form, og en behandling ved forenklet rettergang vil være en mer betryggende måte å avgjøre saken på en vedtagelse av et forelegg.

Departementet har anmodet om innspill om det bør settes et strafferammekrav for anvendelsesområdet for "skylderkjennelses regelen". En mulighet er å sett grensen til der siktelsen gjelder forhold som kan medføre fengsel i to år eller lavere. Sør-Øst har ingen sterke innvendinger mot en slik løsning. Strafferammekravet vil i så fall fange opp de tilfeller hvor det i dag er aktuelt å reagere med bot.

Sør-Øst politidistrikt

Post: Postboks 2073, 3103 Tønsberg
E-post: post.sor-ost@politiet.no

Tlf: (+47) 33 34 44 00

Org. nr: 983998178
www.politiet.no

Departementet har i sitt høringsbrev fremsatt to alternative forslag til utforming av lovtekst. Sør-Øst politidistrikt er av den oppfatning at ordlyden i alternativ 1 vil angi bestemmelsens anvendelsesområde på en mer informativ og hensiktsmessig måte enn alternativ 2.

3. Forhåndsfastsettelse av bistandsadvokatoppdraget til et bestemt antall timer

Sør-Øst politidistrikt er enig i at det bør gis anledning til å fastsette bistandsadvokatoppdraget til et bestemt antall timer. Vår erfaring er at bistandsadvokatoppdraget løses svært ulikt, og en forhåndsfastsettelse av antall timer kan bidra til en mer enhetlig utøvelse av rollen. Vi støtter behovet for fleksibilitet, slik at timeantallet kan utvides dersom det er behov for det.

Det understrekes fra vår side at det må etableres praktiske rutiner for hvordan slik fastsetting skal skje. Fra politiets side er det særlig av hensyn til fremdriften i etterforskningen behov for rask oppnevning av bistandsadvokat. Særlig trekkes frem frister for gjennomføring av tilrettelagte avhør av barn.

Sør-Øst politidistrikt mener at det kan være grunn til å utarbeide et standard timeantall innenfor visse typer oppdrag før tiltale i saken foreligger. Det kan være tidkrevende for bistandsadvokaten å redegjøre for behovet i hver enkelt sak i forbindelse med oppnevningen. En lengre saksbehandling i forbindelse med oppnevning kan også påvirke fremdriften i etterforskningen i den enkelte sak. En standard, men med mulighet for utvidelse der det er nødvendig, vil også kunne bidra til mer enhetlig praksis.

4. Forhåndsfastsettelse av forsvareroppgdraget til et bestemt antall timer

Sør-Øst politidistrikt er enig i at det bør gis anledning til å fastsette forsvareroppgdraget til et bestemt antall timer. Vi støtter behovet for fleksibilitet, slik at timeantallet kan utvides dersom det er behov for det. Vi er også enig at forsvarer bør gis anledning til å uttale seg.

Vi mener imidlertid at det er noe større grunn til å vise varsomhet med å sette begrensninger i antall timer for forsvarer, av hensyn til siktedes rettssikkerhet. Vi ser at enkelte siktede kan ha svært stort behov for oppfølging av forsvarer selv om straffesaken i seg selv ikke tilsier dette. Det vises spesielt til unge lovbyggere eller andre siktede med spesielle behov og/eller utfordringer.

5. Unntak fra krav om dobbel straffbarhet ved mishandling i nære relasjoner og frihetsberøvelse

Sør-Øst politidistrikt støtter forslaget. Vår erfaring er som beskrevet i høringsbrevet. Det er tid- og ressurskrevende å innhente informasjon om andre lands lovverk, og det kan være krevende å føre bevis om dobbel straffbarhet i retten. En lovendring vil styrke fornærmedes rettssikkerhet, og vi kan ikke se at det foreligger tungtveiende hensyn mot forslaget når partene er hjemmehørende i Norge.

Med hilsen

Kjell Johan Abrahamsen
Politiinspektør

Thomas Kragelund
Politiadvokat 2

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

POLITIET

Politidirektoratet

politidirektoratet@politiet.no

ØST POLITIDISTRIKTDeres referanse:
20/106324-3Vår referanse:
20/106324-17Sted, Dato
Ski, 30. oktober 2020**Høring - Endringer i straffeprosessloven og straffeloven (overprøving av saksstyrende avgjørelser ved anke mv.)**

Øst politidistrikt viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 27. august 2020 og oversendelse fra Politidirektoratet av 7. september 2020.

Vi har kun bemerkninger til høringsnotatets punkt 3, om det i visse saker bør stilles lempeligere krav til siktedes tilståelse for pådømmelse etter straffeprosessloven § 248, og punkt 6, om unntak fra kravet om dobbel straffbarhet. For øvrig har vi ikke innspill til høringen.

1. Krav om skylderkjennelse ved forenklet pådømmelse av overtredelser som kun kvalifiserer til bot

Øst politidistrikt støtter forslaget om at skylderkjennelse skal være tilstrekkelig for summarisk pådømmelse av lovovertridelser som kun kvalifiserer til en straff i form av bot.

En bestemmelse som foreslått *kan* medføre at påtalemyndigheten og tingrettene tilpasser straffeforslaget og straffeutmålingen i den konkrete sak for at bestemmelsen skal komme til anvendelse. Straffeutmåling er ikke matematikk, og det vil ikke alltid være åpenbart om et forhold "utelukkende kvalifiserer til bot" eller en strengere reaksjon.

Vi ser samtidig at et lempeligere krav til siktedes tilståelse vil kunne være en praktisk løsning i tilfeller der siktede erkjenner straffeskyld, men ikke husker hendelsen. En bestemmelse som foreslått vil kunne medføre en viss prosessbesparelse, selv om mange av disse sakene nok vil bli avgjort med en prosessøkonomisk påtaleunntatelse dersom vilkårene for dette for øvrig er til stede.

Så lenge det er et krav om at siktede samtykker til forenklet rettergangsmåte, og retten finner at slik pådømmelse ikke er betenkelig, så mener vi også at prosessen er betryggende og risikoen for uriktige domfellelser svært lav.

ØST POLITIDISTRIKTPost: Postboks 3390, 1402 Ski
E-post: post.ost@politiet.noTlf.: 64993000
Faks:Org. nr.: 974760584
www.politi.no

Etter vårt syn er det ønskelig at departementet, uavhengig av resultatet av denne høringen, gjør ytterligere forsøk på å finne mer generelle kriterier for utvidelse av bruken av forenklet behandling ved skylderkjennelse, som ikke knytter seg til reaksjonsform. En mulighet er å forbeholde summarisk pådømmelse til saker der siktedes skyld er på det rene, og det i tillegg foreligger skylderkjennelse og slik pådømmelse ikke anses betenkelig. Etter vårt syn vil det være langt mer effektivt enn det foreslåtte forslaget.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på behovet for å ta inn et strafferammekrav i bestemmelsen. Etter vårt syn er det ikke behov for det. Det vil uansett være de mindre alvorlige forholdene som kan avgjøres med bot alene, og sammen med kravet om at dommeren må finne at forenklet rettergang ikke er betenkelig så mener vi det sikrer en forsvarlig saksbehandling og ivaretagelse av siktedes rettssikkerhet.

Øst politidistrikt mener alternativ 1 er det beste alternativet til utforming av ny ordlyd i § 248.

2. Dobbel straffbarhet

Øst politidistrikt tiltrer forslaget om å unnta frihetsberøvelse og mishandling i nære relasjoner fra kravet om dobbel straffbarhet i straffeloven § 5, og mener at dette vil være en praktisk viktig utvidelse av bestemmelsen. Spørsmål om jurisdiksjon for handlinger som er begått i utlandet er stadig oftere aktuelt, blant annet på grunn av større mobilitet over landegrensene, og vi har flere eksempler på at problemstillingen har kommet på spissen i saker som gjelder mishandling i nære relasjoner.

Når det gjelder forslaget om å gjøre unntak fra bestemmelsens annet ledd (om at første ledd skal gjelde for handlinger foretatt av en person som etter handlingstidspunktet har blitt norsk statsborger eller har fått bosted i Norge med mer), er vi ikke enig i departementets vurderinger.

Vi har for så vidt forståelse for de argumentene som fremføres i høringsnotatet punkt 6.3 nest siste avsnitt, men savner for det første en nærmere redegjørelse og begrunnelse for hvorfor det skal stille seg annerledes for overtredelser av §§ 254 og 282/283 enn for de andre bestemmelsene som er omhandlet i § 5 første ledd nr. 9; blant annet menneskehandel og nærmere angitte seksuallovbrudd. For disse overtredelsene stiller ikke loven noe krav om at utlendingen har hatt tilknytning til Norge før lovbruddene ble begått.

For det andre fremstår forslaget lite hensiktsmessig ved overtredelser av § 282 fordi denne bestemmelsen uansett favner krenkelser begått i utlandet dersom disse begås etter at vedkommende har etablert en nærmere bestemt tilknytning til Norge, så lenge krenkelsene inngår i et regime som har pågått i Norge først, jfr. HR-2018-2043-A. Unntaket fra dobbel straffbarhet slik det foreslås i notatet får da begrenset betydning i disse sakene.

Karakteristisk for saker med mishandling i nære relasjoner er at det etableres et regime av frykt ved utøvelse av vold eller andre krenkelser, og at fornærmede etter hvert blir "kuet". Dersom et slikt regime er etablert allerede før tilknytning til Norge, så kan det etter dagens regelverk og forslaget fra departementet ikke straffeforfølges dersom dobbel straffbarhet ikke kan bevises. Uten konkrete krenkelser begått i Norge vil det da være utfordrende å straffeforfølge utlendingen for et fortsatt regime i Norge, selv om fornærmede stadig lever ufri i frykt for represalier slik hun/han kjenner det fra tiden i utlandet.

Departementet viser til at hensyn til forutberegnelighet og innrettelse, samt respekt for andre staters suverenitet innebærer at det er problematisk å straffeforfølge for handlinger begått i utlandet før utlendingen hadde tilknytning til Norge, uten at det foreligger dobbel straffbarhet. Sett hen til at både frihetsberøvelse og mishandling i nære relasjoner er brudd på grunnleggende menneskerettigheter kan disse argumentene etter vårt syn ikke tillegges avgjørende vekt. Det gir for øvrig liten sammenheng i regelverket om det samme ikke skal gjelde for de andre overtredelsene som er nevnt i § 5 første ledd nr. 9.

Dersom forslaget om unntak fra dobbel straffbarhet ved overtredelse av §§ 254 og 282/287 vedtas, taler etter vårt syn de beste grunner for at det ikke samtidig føyes til et nytt ledd om at § 5 annet ledd ikke gjelder for handlinger som rammes av disse bestemmelsene.

Med hilsen

Mona Elin Hertenberg
påtaleleder

Saksbehandler:
Politiadvokat Marthe Gaarder

Dokumentet er godkjent elektronisk.

POLITIET

Politidirektoratet

OSLO POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
20/106324

Vår referanse:

Sted, Dato
Oslo, 29.10.2020

HØRING, ENDRINGER I STRAFFEPROSESS- OG STRAFFELOVEN OMSAKSSTYRENDE...

Det har i forkant av høringen vært gjort grundige utredninger om de spørsmålene som det ønskes svar på i denne høringsrunden. Oslo politidistrikt har således ikke mange kommentarer til dette.

Høringsbrevets pkt. 3

Vi har følgende innspill til punktet om "krav om skylderkjennelse ved forenklet pådømmelse som kun kvalifiserer til bot".

Forslaget til skylderkjennelse i bøteforhold bør utvilsomt støttes. Dette vil antakelig medføre betydelige besparelser både til forberedelse og gjennomføring av en hovedforhandling. Også vitner vil grunnet langt tidsforløp og/eller beruselse ha problemer med å gjengi et hendelsesforløp. Dette er også påpekt av andre. Ofte vil man i retten måtte konfrontere med tidligere avgitte politiforklaringer fordi vitnet rett og slett ikke husker, hvilket igjen vil medføre at tiden trekker ut. Forslaget vil også medføre at en i langt mindre grad har behov for kontakt med vitner i forkant og under avviklingen av hovedforhandlinger.

Utvidelsen vil videre medføre at flere saker kan pådømmes samtidig. Aktørene, herunder tiltalte, slipper å møte i retten flere ganger med den belastning dette medfører. I praksis vil det også føre til at påtalemyndigheten i langt mindre grad tilskjærer saker, enten i forkant av et rettsmøte - for eksempel fordi ett eller flere forhold ikke er uforbeholdent erkjent, men er av mindre betydning - eller etter at deler av saken er pådømt og enkeltsaker returnert. I et bredere perspektiv kan dette ha betydning for allmennhetens tillit til strafferettspleien, særlig der det er en fornærmet part avgjørelsen berører. Eksempelvis at et mindre tyveri eller skadeverk henlegges grunnet prosessøkonomiske grunner (straffeprosessloven § 70).

Forslaget om begrensning av strafferamme til 2 år eller lavere synes i utgangspunktet hensiktsmessig da strafferammen reflekterer sakens alvorlighet, og da det i praksis er få saker som avgjøres med bot dersom strafferammen er høyere enn det som fremkommer av forslaget. Unntak kan imidlertid tenkes. Dette kan for eksempel være saker som ligger i grenseland mellom vanlig og grov overtredelse og hvor tidsforløp, erkjennelse av straffeskyld mv. gjør at saken kan avgjøres med bot. Det er vår mening at det også bør åpnes for at det

OSLO POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 8101 Dep, 0032 Oslo
E-post: post.oslo@politiet.no

Tlf.: 22669050
Faks: 22668741

Org. nr.: 961398142
www.politi.no

kan skje pådømmelse i slike saker og at strafferammen således ikke er absolutt. For alle tilfeller bør ikke strafferammen settes lavere, noe som vil kunne utelukke pådømmelse av eksempelvis saker etter straffeloven § 231 (narkotikaovertrjedelse).

Vurdering av alternativ, jf. høringsbrevet pkt. 3.5:

Vi mener at man bør støtte "Alternativ 1" til utforming av bestemmelsen da dette alternativet også omfatter tap av førerrett. Det å miste denne rettigheten har for mange siktede stor betydning og mange ønsker en rettslig behandling til tross for en uforbeholden tilståelse. En effekt ved pådømmelse i retten er at formen virker betryggende og rettssikker for en siktet. Vi mener dette gjør seg sterkt gjeldende i disse sakene. Ved å innta dette i lovbestemmelsen vil det gi en signaleffekt. Det kan nevnes at slik pådømmelse i praksis også gjøres i dag, men da begrenset til enkeltsaker.

Med hilsen

Beate Brinch Sand

Leder felles enhet for påtale

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.